

δειξιν τοῦ ἐνθέρμου πατριωτισμοῦ τοῦ τὸ ἐξῆς ῥητόν ἐκ τῆς Σοφίας Σεράχ 33 ἐδάφιον «Κἀγὼ ἐσχάτος ἠγρόπνησα, ὡς καλαμώμενος ὀπίσω τρυγητῶν, ἐν εὐλογίᾳ Κυρίου ἐφθασα καὶ ὡς τρυγῶν ἐπλήρωσα ληνόν. Κατανοήσατε, ὅτι οὐκ ἐμοὶ μόνῳ ἐκοπίασα, ἀλλὰ πᾶσι τοῖς ζητοῦσι παιδείαν.» Ἐν τῷ ἔργῳ τούτῳ ἀναλύει φιλοσοφικῶς τὰ διάφορα μέρη βασιζόμενος ἐπὶ τῶν ἀρχαίων Γραμματικῶν, ἐξ ὧν καὶ τοὺς ὅρους λαμβάνει, καινοτομῶν ὅμως τὸ σύστημα κατὰ τὰς σοφὰς παρατηρήσεις τῶν Ἀτάκτων τοῦ Κοραῆ, Γερμανοῦ Butmann, Ἑλλήνων Τραχῆ, Γάλλου Lennep καὶ διαφόρων ἄλλων. Καλλίτερον δὲ θὰ ἦτο ἂν ἡ τάξις ἐπεκράτει περισσότερον ἐν αὐτῷ.

5^{ον} «Μαθήματα ἐκ τῶν Αἰσωπείων μύθων, συλλεχθέντα καὶ μεταφρασθέντα ὑπὸ Κ. Βαρδαλάχου. Ἐν Ὀδυσῷ 1830.»

6^{ον} «Λουκιανοῦ Σχμοσατέως Διάλογοι ὑπὸ Κ. Βαρδαλάχου, σχολιασθέντες καὶ ἐκδοθέντες δαπάνῃ τοῦ αὐτόθι Ἑλληνικοῦ σχολείου. Ἐν Ὀδυσῷ 1832.» καὶ

7^{ον} «Ἑρμηνευτικὰ τινὰ τοῦ Ξενοφώντος.» Ταῦτα σωζόμενα ἐν χειρογράφῳ ἐξεδόθησαν παρὰ τοῦ Ἰωάν. Δουμά μετὰ τῶν προλεγόμενων τοῦ Κ. Βαρδαλάχου καὶ αὐτογράφου ἐπιστολῆς τοῦ Α. Κοραῆ. Χρησιν τούτων ἐποιήσατο ἐσχάτως καὶ ὁ φιλέλλην ἐν Ἀγγλίᾳ καθηγητὴς τῶν Ἑλληνικῶν R. C. Gebb ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ 4ου βιβλίου τῆς Κύρου ἀναβάσεως τοῦ Ξενοφώντος (ἴδε φύλλον ἐφημερίδος «Ἦρας» ἀριθ. 6 ἔτους Β'. τῆς 15 Νοεμβρίου 1879).

Τοιοῦτος ὁ βίος καὶ τὰ ἔργα τοῦ αἰοδίου Κ. Βαρδαλάχου, εἰς οὗ τὴν τέφρην γρέφοντες τὰ βλέμματα ἡμῶν, ἐκτενέσωμεν τὸν τῶν πάντων δημιουργὸν καὶ πλάστην, ὅπως ἀναπαύῃ αὐτὸν ἐν ταῖς σκηναῖς τῶν μακάρων ἀνταξίως τῶν ἔργων του, ἡμᾶς δὲ βοηθήσῃ εἰς τὴν συνέχειαν τοῦ ἔργου αὐτοῦ, δι' ὃ ἑκατοστὺς μεγαθύμων ἀνδρῶν διαφοροτρόπως ἠγωνίσθησαν ὑπὲρ τοῦ ἐθνικοῦ ἡμῶν βίου, μὴ φοβηθέντες ποσῶς τὸ πιέζον αὐτοὺς τρομερὸν βάρος τῆς δουλείας καὶ ἀντιτασσόμενοι ἑκάστοτε εἰς τοὺς καταστρεπτικοὺς σκοποὺς τῆς κατὰ τοῦ ἡμετέρου ἔθνους ἐρροσύνης. Διὸ πολλῶ μᾶλλον πρέπει συντόμως νὰ ἐργαζώμεθα πρὸς τὴν ὅσον οἶόν τε πλήρωσιν τοῦ ἐθνικοῦ ἡμῶν προορισμοῦ νῦν, ἀφοῦ εὕρισκόμεθα ἐν τῇ αἰθρίᾳ καὶ οὐχὶ ἐν τῷ ταρταρικῷ σκότει, ὡς οἱ πατέρες τοῦ 1821 καὶ ἀναπνέομεν τὸν ἀέρα τῆς εὐγενοῦς ἐλευθερίας. Ν. Σ. ΦΑΡΑΝΤΑΤΟΣ.

ΑΙ ΡΩΣΣΙΔΕΣ ΠΑΡΘΕΝΟΙ

II

ΣΚΗΝΑΙ ΤΩΝ ΜΗΔΕΝΙΣΤΩΝ

(Συνέχεια)

— Καλά! ἀλλὰ πῶς δύνασθε νὰ ὑποθέσητε πρὸς στιγμήν ὅτι ὁ Διτζανῶφ, ὁ σκοδανάπλος οὗτος τῶν συμμῶν καὶ ἀπολαύσεων, εἶνε ποτὲ δυνατόν νὰ γίνῃ μηδενιστής; Καὶ ἡ ἀδρὰ καὶ θελκτικὴ σύζυγός του, δὲν πιστεύω δὲ νὰ φρονήτε ὅτι συγκαταλέγεται καὶ αὕτη μετὰ τῶν κοινωνιστῶν, ὧν αἱ ἐφημερίδες μᾶς παρέχουσιν ἐκαστοτε τὸσῶ ἀποτροπαίαν εἰκόνα. Πτωχὴ Ναδέγκα! Συνομῶτις! Ἀλλ' αὕτη εἶνε ἱκανὴ νὰ λειποθυμήσῃ ἐπὶ τῇ σκέψει μόνῃ μιᾶς τοιαύτης κατηγορίας. Στρατηγέ, ἐπιφυλάσσομαι νὰ σᾶς παρουσιάσω τὸ ζεῦγος τοῦτο τῶν ἐπικινδύνων, καθ' ὅμας, κοινωνιστῶν. Τελούοντος τοῦ πατρός μου μέγαν χορὸν τὴν 13 Ἰανουαρίου ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ τῶν γενεθλίων μου, λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ σᾶς παρακαλέσω νὰ μᾶς ἀξιώσητε τῆς παρουσίας σας. Ἐκεῖ τοῦλάχιστον, ἂν ὄχι ἄλλο, θὰ δυνήθητε νὰ σπουδάσητε ἐκ τοῦ πλησίον ὅλους αὐτοὺς τοὺς ἀπαισίους συνομῶτας.

Ὁμιλοῦσα οὕτω, ἡ Βάνδα ἠδυνήθη νὰ δώσῃ εἰς τὴν φυσιογνωμίαν τῆς ἑκτρασιν ὅλως λεπτῆς ἐλαφρότητος, παιγνιώδους ἀφελείας καὶ λαθραίας ἐρωτοτροπίας.

Ὁ Γενικὸς Διευθυντὴς τῆς Ἀστυνομίας, ὑποδουλωθεὶς ὑπὸ τοῦ μάγου θελγῆτρου τῆς πονηρᾶς ταύτης καλλονῆς, ἀπεδέχθη τὴν πρόσκλησιν.

Ἡ ὁργὴ του εἶχε καταυνασθῇ, καὶ ἀποχαιρετῶν τὸν πρίγκιπα συνώδευσε τὰς φιλοσοφητικὰς ἐκφράσεις του διὰ λέξεώς τινος κολακευσάσης τὴν πατροπαράδοτον τῶν Κρυλῶφ ματαιότητα.

XVIII

Η ΑΠΑΡΧΗΣ.

Ὁ Διτζανῶφ εἰσελθὼν εἰς τὸ μέγαρόν του ἀφοῦ ἐπέστρεψεν ἀπὸ τὴν συνάθροισιν ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Παδλέσκη, ὠδήγησε τὴν Ναδέγκαν εἰς τὸν κοιτῶνά της καὶ ἀπεσύρθη κατόπιν εἰς τὰ δώματά του. Περιεβλήθη σισύραν καὶ ἐξηπλώθη ἐπὶ τοῦ διέβα-νίου του. Διότι ἐν Ῥωσίᾳ ἡ κλίνη δὲν εἶναι τι ἀπαραίτητον πρὸς ὕπνον· τὸ ἐπιπλὸν τοῦτο παρεισέδυσε τόσον ἐν τῇ χρήσει παρὰ τοῖς Μοσχοδίταις, παραλαβοῦσιν αὐτὸ ἐκ τῆς Γαλλίας, ὥστε τὸ μεταχειρίζονται καὶ αἱ με-

τριώτεραι κατὰ τὴν εὐπορίαν οἰκίαι.

Νάτην ἐπειράθη νὰ κοιμηθῇ· δὲν ἤσθανετο ποσῶς ἀνάγκην ὕπνου.

Περὶ τὸ μεσονύκτιον ἠγέρθη αἴφνης, ἔλαθεν ἓνα ἐκ τῶν τόμων, οὓς τῷ εἶχε δανείσει ὁ Παδλέσκης καὶ ἐξηκολούθησε μετὰ προσηλώσεως τὴν ἀνάγνωσιν, ἀφ' οὗ μέρους τὴν εἶχε διακόψει.

Κατὰ διαστήματα ἄφηνε τὸ βιβλίον, ἐξάδιζεν ἐπὶ τινὰς στιγμὰς κατὰ μῆκος τοῦ δωματίου του καὶ ἐπανέπιπτε κατόπιν εἰς τρικυμιώδεις λογισμοὺς.

Οἱ ὀφθαλμοὶ του ἤστραπτον, τὸ στῆθος του ἐξωγχοῦτο, τὸ πρόσωπόν ἐμαρτύρει ὅτι τὸν κατέτρυχεν ἄγριον πάθος. Κατόπιν αἰφνιδίως τὸ βλέμμα του καθίστατο τρυφερὸν, οἱ βραχίονές του ἐφαίνοντο θέλοντες νὰ κληψώσιν ἀνίκητον φάσμα, ἐψιθύριζε λόγους ἀσυναρτήτους διὰ φωνῆς λίαν συγκεκινημένης καὶ γλυκείας ἐνῶ συνάμα θερμὰ δάκρυα ἐκυλίωντο ὡς μαργαρίται ἐπὶ τῶν παρειῶν του. Ἰν' ἀποδιώξῃ τὰς ὀδυνηρὰς ταύτας καὶ ἀκουσίως στάσεις, ἐλάμβανε τὸ βιβλίον του.

Ἐξηντημένος ἐκ τῶν ἀγώνων τούτων ἀπεναρκοῦτο ἐνίοτε ἐπὶ τινὰς στιγμὰς.

Ἀλλ' αἴφνης ἀνωρθώθη ἐπὶ τῶν ποδῶν του, ἔσπευσεν ἀπορακιστικῶς πρὸς τὸν τοίχον ἐφ' οὗ εὕρισκετο ἀνηρητημένη ἡ πανοπλία του, ἀπέσπασεν ὅπλον τι ἐξ αὐτῆς, ὕπερ, ἀφοῦ ἐκράτησεν ἐπὶ τινὰς στιγμὰς, ἔρριψε πάλιν χαμαί.

— Δὲν θέλει, εἶπε.

Μόλις ὑπέφωσκεν ἡ ἡμέρα, ὅτε κατάρθωσε νὰ κοιμηθῇ ὀλίγον· ὁ ὕπνος του ἦτο ἀρκετὰ ἥρεμος.

Ὅταν ἠγέρθη ἐκ τοῦ ὕπνου ἐσήμανε μεσημβρία.

Ἡ Ναδέγκα, ἀνήσυχος, ἔσπευσε νὰ ἔλθῃ εἰς τὸ δωμάτιόν του, καὶ τὸν ἠρώτησε μήπως ἔπασχε.

— Διόλου, ἀπεκρίθη οὗτος, ἐναγκαλιζόμενος αὐτὴν τρυφερῶς. Διηλθον τὴν νύκτα ἀναγινώσκων ἰδοὺ τὸ πᾶν. Καὶ σὺ, ἀγαπητὴ φίλη, συνῆλθες ἐκ τῶν συγκινήσεων τῆς παρελθούσης νυκτός;

— Οὐδ' ἐγὼ ἠδυνήθην νὰ κοιμηθῶ, παρατήρησεν ἡ Ναδέγκα· ἀλλὰ δὲν προήρχετο ἐκ τῶν τῆς νυκτός συγκινήσεων ἡ ἀϋπνία μου· ἐσκεπτόμην σέ, Στέφανε.

— Ἐμέ; πάντοτε ἐμέ;

— Ναί· εἰς σέ, πάντοτε εἰς σέ, ἀπῆντησεν ἡ νεαρά γυνὴ μετὰ χαρίεντος μειδιάματος· καὶ ὅμως δὲν μοὶ ἀποδίδεις τὰ ἴσα, ἀχάριστε.

— Ἀληθῶς εἶμαι ἀχάριστος. Καὶ

ἐν τούτοις σὲ ἀγκπῶ εἰλικρινέστατα, σὲ βεβαιῶ.

— Στέφανε, εἶπεν ἡ Ναδέγα μετὰ σπουδαιότητος καὶ σταθερότητος σπανίως ἀπαντήσης ἐν τῷ χαρακτῆρί της, θέλω νὰ μοὶ ὁμιλήσῃς ἐν πλήρει εἰλικρινείᾳ.

— Ἐπὶ τίνος πράγματος, προσφιλῆς μου; ἠρώτησεν αὐτὴν ὁ Λιτζανῶφ, κατακνίγων ἐν τῷ βάθει τοῦ στήθους βαθὺν στενχυμὸν. Προσεμάντευεν ὅτι θὰ συνέβαινε θλιβερά τις σκηνή.

— Ἀγαπᾷς τὴν Βάνδαν.

Ὁ Στέφανος ἀνετινάχθη ὅλος ἀκουσίως του.

— Μήπως εἶσαι τρελλή;

— Ὁρκίσου μοι τότε, ὅτι δὲν τὴν ἀγαπᾷς.

— Εἶσαι παιδίον.

— Ὁχι, Στέφανε, δὲν εἰμαι παιδίον· εἰμαι γυνὴ ἀγαπῶσα ἐμμανῶς καὶ ἀπείρως, εἰμαι γυνὴ ἀγαπῶσα ἄπληρως πλέον ἢ δὴ ἓνα ἄνδρα, ὅστις δὲν μὲ ἀγαπᾷ. Δὲν ἠπατήθην ὡς πρὸς τὴν συμφιλίωσίν μας.

Ὁ Στέφανος ἦτο ἐκ τῶν φρονούντων, ὅτι δύναται νὰ ψευσθῶσιν εἰς μίαν γυναῖκα, προκειμένου νὰ τὴν διαβεβαιώσῃσι περὶ τίνος, νὰ τὴν καθησυχάσῃσι.

Ὁμολογῶν ὅτι ἠγάπα τὴν Βάνδαν ἀφῆρει τὴν εὐτυχίαν τοῦ νὰ τὴν βλέπῃ ὡς τὴν ἐβλεπε τὴν προτεράϊαν.

— Ἀπατᾷσαι σὲ βεβαιῶ, ἀπατᾷσαι, ἀγαπητὴ Ναδέγα. Θαυμάζω τὴν Βάνδαν, ὡς τις θαυμάζει ὠραῖον πεντελικὸν μάρμαρον, ὠραῖαν εἰκόνα, θεῖον πλάσμα, ἀλλὰ τὴν θαυμάζω ἀναισθητῶς, ἀντικειμενικῶς. Ἄλλως τε ἡ Βάνδα δὲν εἶναι ποτὲ δυνατόν ν' ἀγαπήσῃ εἰμὴ ἓνα ἥρωα, ἐγὼ δὲ πᾶν ἄλλο εἰμὶ ἢ ἥρωας. Ἀπὸ τίνος χρόνου μὲ ἠλεγχες πάλιν, ὅτι ἠγάπων μίαν ἄλλην γυναῖκα. Ἡ διορατικότης σου ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἐξελέγχθη ἐπίσης ἐσφαλμένῃ. Ἀντιζήλός σου εἶνε ἡ ἀκολασία, τὰ ὄργια, ἅτινα διέφθειραν τὴν καρδίαν μου καὶ ἐξησθένησαν τὰς αἰσθήσεις μου εἶνε ἡ ἀνία, ἡ ἀπειρος ἀνία, ἥτις μὲ κυριεύει ἐνίῳτα. Ἀχ ἀγαπητὴ φίλη! Ὁ ἥρωας σου μὲ θέλγει καὶ αἰσθάνομαι ὅτι εἰμαι ἀνάξιος αὐτοῦ. Ἦθελον νὰ σὲ ἀγαπῶ ὅσον ἀξίζεις, νὰ σὲ λατρεύω γονυκλινῆς, νὰ διέλθω τὴν ζωὴν μου πρὸ τῶν ποδῶν σου.

— Ἀλλὰ τότε διατί δὲν μὲ ἀγαπᾷς οὕτω; ἀνέκραξεν ἡ Ναδέγα, ῥιπτομένη μετὰ δακρύων εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ συζύγου της.

Ἀγαπητὴ πτωχὴ καρδιά! Ἄδυνατῶ!

— Ἡ Ναδέγα ἔπασεν ἀδρανῆς ἐπὶ τοῦ διβανίου.

— Ναδέγα, ἀγαπητέ μου σύζυγε, οἱ ἔλεγχοί σου μὲ φονεύουν· πρὸς Θεοῦ ἀπόσυρον τὰς ἐπιτιμήσεις σου ταύτας.

Αἰφνης, οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς νεαρᾶς γυναικὸς συνήντησαν τὸ ἐγχειρίδιον, ὃπερ εἶχε ῥίψει χαμαὶ ὁ Στέφανος, ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἐρωτικῆς του ἐκφροнос ἀπελπισίας.

— Τὸ ὄπλον τοῦτο,... τί εἶνε τὸ ὄπλον τοῦτο; ἀνέκραξεν αἰφνης, δεικνύουσα αὐτῷ τὸ ἐγχειρίδιον. Ἦθέλησας νὰ φονευθῇς, Στέφανε, σύζυγέ μου.

Καὶ τὸ συσέσφιξε λυσσώδως μεταξὺ τῶν ἄδρων δακτύλων της.

— Ἦθελες νὰ φονευθῇς; διατί;... διατί... Διότι ἐκείνη..... ἡ γυνὴ ἐκείνη, ἀγνοῶ τίς εἶνε,..... ναι..... εἶνε γυνὴ ἥτις σὲ ἀπελπίζει οὕτως.

— Ὁχι, ὄχι, σοὶ ὁμνῶ. Ἦθέλησα ν' ἀποθάνω, εἶνε ἀληθές, ἀλλὰ δι' ἄλλην αἰτίαν· ἠθέλησα ν' ἀποθάνω διότι δὲν δύναμαι νὰ σὲ ἀγκπῶ ὅσον ἀξίζεις, ἀντεῖπεν ὁ Στέφανος περιπτυχθεὶς τὴν σύζυγόν του εἰς τὰς ἀγκάλας του.

— Ὡ ἐπανελάβε, ὁρκίσου μοι ὅτι δὲν ἀγαπᾷς οὐδεμίαν ἄλλην, προσέθεσεν ἡ Βάνδα.

— Οὐδεμίαν, ἀγγελέ μου, ἀπεκρίθη ὁ Στέφανος.

— Σ' εὐχριστῶ, ὦ! σ' εὐγνωμονῶ. Καλὰ λοιπόν! Ἀκουσον γνωρίζεις τί ἠρχόμην νὰ σοὶ προτείνω; γνωρίζεις τί εἶχον ἀποφασίσαι; τῷ εἶπε μειδιῶσα.

Ὁχι.

— Ἠρχόμην νὰ σοὶ προσφέρω τὴν ἐλευθερίαν σου.

— Πῶς;

— Ζητοῦσα διαζύγιον.

Ὁ Στέφανος εἰς τοὺς λόγους τούτους ἠγέρθη ἄγριος· ἔκαμε δις ἢ τρίς τὸν γύρον τοῦ δωματίου, μὲ φρενιδῶς ἀλλοιωμένην ἐκφρασιν τῆς μορφῆς του.

— Ὡ συγγνώμην! συγγνώμην! ἀνέκραξεν! ἡ Ναδέγα, πιστεύουσα ὅτι ἐπλήγωσε θανάσιμος διὰ τῶν λόγων τούτων τὸν σύζυγόν της. Ἄν ἐγένετο τοῦτο θ' ἀπέθνησκον· σὲ βεβαιῶ θὰ ἀπέθνησκον· σὲ ἀγαπῶ τόσο, ὥστε νὰ θυσιάζομαι διὰ σέ.

Ἀλλ' ἐν τούτοις σκέψις ἐτάραξεν ἐκ βάθους τὸν Λιτζανῶφ. Ἐμελλε ν' ἀποκτήσῃ τὴν ἐλευθερίαν, τὴν ἐλευθερίαν ταύτην, ἣν ἀπὸ δύο ἐτῶν ἔκαρδύκει. Μεταξὺ τῆς εὐτυχίας του τοῦ νὰ τὴν ἀπολαύσῃ καὶ τῆς ἐδύνης τῆς Ναδέγας, ἐδίσταντο. Ν' ἀποδεχθῇ; ἦτο σκληρότης. Οἱ τελευταῖοι λόγοι τῆς Ναδέγας ἤρκεσαν νὰ τὸν καταστήσωσι τρυφερώτερον.

— Πόσον εἶσαι καλὴ! εἶπεν, ἐνῶ

δάκρυα εἶχον ἀναδύσει ἐπὶ τῶν βλεφάρων του.

Ἡ Ναδέγα ἐπίστευσε ἡ πτωχὴ ὅτι ἠγαπᾶτο ἂν οὐχὶ ἐμμανῶς, τοῦλάχιστον τρυφερῶς.

— Τί εἶναι τοῦτο τὸ βιβλίον; ἠρώτησε.

— Ἐκεῖνο ὅπερ μὲ ἔκαμε κοινωνιστὴν;

— Σπουδαίως λοιπὸν λέγεις ὅτι ἐγίνες κοινωνιστὴς;

— Σπουδαϊότατα, ἀπεκρίθη ὁ Λιτζανῶφ, ὅστις διῶρα ἐν τῷ κοινωνισμῷ διασκέδασιν τῆς θλίψεώς του. Καὶ τόσον ἀφωσιωμένος ὥστε νὰ θυσιάσω διὰ τὴν ιδέαν τὴν ζωὴν μου.

— Τότε καὶ ἐγὼ ἐπίσης, ἔκραξεν ἡ Ναδέγα, καὶ ὡς ἡ Ῥούθ εἰς τὸν Νεαμίαν, λέγω ὅτι ὁ Θεὸς σου Θεὸς μου, ἡ πίστις σου πίστις μου, μετὰ σοῦ δὲ καὶ ἔως κόσμου περὰ τῶν ἐλεῶσέ με.

Ὁ Στέφανος διέμενε τρεῖς ἡμέρας κεκλεισμένος παρ' αὐτῇ. Δὲν ἐξήλθον εἰ μὴ διὰ νὰ ζητήσῃ παρὰ τοῦ Πάδ-λέβσκη νέα κοινωνιστικὰ βιβλία, ἅτινα κατέτρωγε διὰ τῶν βλεμμάτων, τῶν συγγραφέων Μπούκουιν, Τσερνιτσέβσκη, Λασσάλ καὶ Μάρξ. Κατόπιν, μετὰ τοὺς βώσσους καὶ γερμανοὺς κοινωνιστὰς, ἐσπούδασε μετὰ τῆς αὐτῆς θερμῆς καὶ ἐπιμονῆς τοὺς, Φουριέ, Προυδὼν καὶ τὸν Μέτρον Λερού, ἂν οὐχὶ καὶ τὰ κλασικὰ αὐτοῦ ἔργα, τοῦλάχιστον εἰς τὰ βιβλία τῶν ὀπαδῶν του.

Ἡ ιδέα τῆς δικαιοσύνης, μέχρι τότε μὴ ὑφισταμένη εἰ μὴ ἀτελῶς, ἀποκαλυφθεῖσα καὶ ἐξαφθεῖσα διὰ τῶν κοινωνιστικῶν δογματικῶν, ἀπήστραψε λαμπρὰ εἰς τὸ πείσμα του.

Ἐν πρώτοις οἶσται ἐθαμβώθη.

Ὅταν ὁ Ῥώσος φθάσῃ εἰς τὸ σημεῖον νὰ κατενέγκῃ τὸν κατὰ τῶν ὀλίγων κρίσεων καὶ προλήψεων πέλεκυν, τὸ πράττει μετὰ λογικῆς καὶ αὐθαδείας, ἥτις δὲν ἀπαντᾶται εἰς τοὺς Αὐτικούς λαούς.

Αἰφνης ὁ πέριξ αὐτοῦ παλαχὺς κόσμος κατέρρευσε καὶ ἐθεώρησε τὰ συντρίμματα αὐτοῦ ἄνευ ἐκπλήξεως, ἄνευ θλίψεως, ὡς φυσικὸν πᾶγμα, ὀλέθριον καὶ δίκαιον.

Διείδεν ἔτι πράγματα, δι' ἃ οὐδ' εἶχε κἄν σκεφθῇ. Αἱ πολιτικαὶ καὶ θρησκευτικαὶ ἐπαναστάσεις τί παρήγαγον; Ἀναμφισβόλως ἀπέξεσαν ἀπὸ τοῦ θρόνου καὶ τοῦ βωμοῦ τὰς ἐπ' αὐτῶν ἀρχαίας σκωρίας τῆς ἀπάτης καὶ τῆς γυναικείας καθιέρωσαν ὁμῶς τὴν ἰσότητά καὶ τὴν ἐλευθερίαν; Ὁχι· ἀνῆλθον μόνον πόθους φλογεροῦς χωρὶς νὰ παράσχῃσι καὶ τὸ μέσον τῆς ἐκπληρώσεως αὐτῶν.

Αἱ μέσαι πολιτικαὶ ἐλευθερίαι, τὰ συντάγματα καὶ ὁ προτεσταντισμὸς τῷ ἐφαίνοντο ὡς σταθμοὶ τῆς ἀναπλαστικῆς τῶν ἐθνῶν προόδου, ὡς προσωρινὴ ὠφέλεια. Μετὰ τὸν ρώσων κοινωνιστῶν παρατήρησεν, ὅτι, οὔτε αἱ ἀναμνήσεις τοῦ βωμικικοῦ δικαίου, οὔτε πενιχρὰ νομιμότης, οὔτε αὐχμηρὰ φιλοσοφία ἐνίσχισεν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ ἀνεπαρκoῦς πίστεως, οὔτε στείρος θρησκευτικὸς ἐθνισμὸς, ἡδύναντο νὰ συμπληρώσωσι τὴν ἀληθῆ σπουδαίαν εἰμαρμένην τῶν κοινωνιῶν.

Ὁ σλαβικὸς λαὸς, τόσο νέος, ἔτι, οὔτινος τὸ αἷμα δὲν προσεβλήθη ἔτι ὑπὸ τῆς ἀτροφίας τῶν κακῶν τοῦ δυτικοῦ πολιτισμοῦ, οὔτινος τὸ θάρρος δὲν ἐξησθένησεν ἔτι ἐξ ἀγόνων καὶ ἐπιδεικτικῶν μόνον ἐπαναστάσεων, τῷ ἐφάνη ἐπιδεικτικώτερος παντὸς ἄλλου εἰς τὸ νὰ τείνῃ πρὸς τὴν ἀναδιοργάνωσιν τοῦ παλαιοῦ κόσμου.

Ναὶ! ἤθελε νὰ συμμετάσχη τοῦ ἀπεράντου τούτου κινήματος, ἤθελε νὰ ἐπιθέσῃ καὶ αὐτὸς ἓνα λίθον εἰς τὸ κολλοσσικὸν τοῦτο οἰκοδόμημα. Καὶ οὕτω, ὑπὸ τόσο μεγάλων σκέψεων κατεχόμενος τόσο μεγάλων σχεδίων τὴν πρᾶγματῶσιν ποιῶν ἠσθάνετο τὰς ἐγωιστικὰς δδύνας τοῦ καταπιεζομένου πρὸς στιγμήν.

Ἀλλ' ἐντὸς μιᾶς ἡμέρας δὲν δύναται τις ν' ἀπεκδυθῇ τὸν παλαιὸν ἀνθρώπον· τὰ ἔνστικτα τοῦ παλαιοῦ ἀνθρώπου ἐμελλόν νὰ ἀγωνισθῶσιν ἔτι πλέον ἢ ἀπαξ πρὸς τὸν νέον φιλοσοφικὸν ἀνθρώπον ὅστις μόλις ἤρχισε νὰ γεννᾶται.

Μετὰ τέσσαρας σχεδὸν ἐντελοὺς μοναζίας ἡμέρας, καθ' ἃς καλὸς καὶ τρυφερὸς πρὸς τὴν Ναδέζαν, συνέλαβεν αἰφνης μεγάλην ἀπόφασιν.

Μετεκχλέσατε παρ' αὐτῷ τὸν ἐπιστάτην τοῦ Δημήτριον Κισλέφ, τύπον ἐκ τῶν κοινοτάτων ἐν Ῥωσίᾳ θεωρουμένων τὴν χειραφέτην ὡς μὴ ἐπιτελεσθεῖσαν καὶ διαμένοντα ἔτι ἀπολύτως ἀφροσιωμένον εἰς τοὺς κυρίους του.

Ὁ Δημήτριος ἦτο πεπαιδευμένος ὀλίγον, εἶχε δηλονότι προσὸν διὰ ὑψηλοτέραν προαγωγὴν, ἀλλ' ἠθέλησε νὰ μείνῃ εἰς τὴν οἰκίαν, ἐνθα ἀπὸ ἀπλοῦ ἀρχιτρικλίνου ἀνῆλθεν εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ οικονομικοῦ ἐπιστάτου. Εἶχε ὅλα τὰ προτερήματα σοφοῦ καὶ ἀφροσιωμένου θεράποντος ἀσπαζομένου τὴν βραβύζουσαν αὐτὸν χεῖρα.

Τὴν περιουσίαν, ἣν ὁ Στέφανος ἠσώτευσεν οὕτω ἀφειδῶς, ἐκῆδετο ὡς ἰδίαν, τὸ μέγαρον ἐν ᾧ ἐγεννήθη, ἐθεώρει ὡς ἰδικόν του. Ἐπῆρετο διὰ τὰς ἡγεμονικὰς ἐπιδείξεις τοῦ κυρίου του ὡς ἂν ἀφώρων αὐτόν. Ἐν μιᾷ λέξει εἶχε συνταυτισθῇ πρὸς τὴν ζωὴν των.

Ὁ Στέφανος, ὁ ὠραῖος οὗτος ἀνὴρ, ὁ τόσον θαλκτικὸς, τῷ ἐφαίνετο ἔλκων τὸ γένος ἐξ ἀρχαίων προγόνων τόσο ὑψηλῆς καὶ ὑπερτάτης σχετικῶς πρὸς τὴν ἰδικήν του, ὥστε παραδέχετο νὰ τὸν θεωρῇ σχεδὸν ὡς ἡμίθεον.

Συνεμερίζετο τὰς διαφόρους ψυχικὰς διαθέσεις του, στενάζων ὅτι τὸν ἔβλεπε μελαγχολικὸν καὶ κροτῶν ἐκ χαρᾶς τὰς χεῖρας ὅτε τὸν ἔβλεπε εὐθυμον. Ἀλλ' ἐνῷ αὐτὸς ἐνὸς τὸν ἐπίστευσεν εὐτυχῇ, ἐβλίσθετο λίαν διὰ τὰς ἀσωτίας του. Ἰνα περιστείλλῃ τὰς δαπάνας του, τὸν ἠπάτα συνεχῶς, καὶ τῷ ἤρνετο χρήματα, καὶ ὅταν ἀκόμη τὸ ταμεῖον ἦν πλήρες.

— Ἀγκυπητὲ μου Δημήτριε, τῷ εἶπεν ὁ Στέφανος, ἀπὸ πολλοῦ χρόνου δὲν ἐνησχολήθην εἰς τὰς ὑποθέσεις μου. Πολλάκις μοὶ ἔδωκας συνετάς ὑπομνήσεις ἵνα μετριάσω τὰς τρελλὰς μου δαπάνας. Συμπεραίνω λοιπὸν ὅτι ἡ περιουσία μου θὰ ἡλλατῶθῃ σπουδαίως ἐκ τῆς κακῆς χρήσεως. Σπεῦσε σὲ παρακαλῶ νὰ μοὶ δώσης ἀκριβῆ κατὰστασιν τῶν ὅσων μοὶ μένουν. ἀφίνων κατὰ μέρος τὴν προῖκα τῆς κομῆσης. Τὴν κατὰστασιν ταύτην ἐπιθυμῶ νὰ μοὶ παρουσιάσῃς τὸ ταχύτερον, αὐριον, ἀπόψε, εἰν τοῦτο εἶναι δυνατόν.

— Τῶν λογαριασμῶν μου εὕρισκομένων ἐν πλήρει τάξει, θὰ δυνηθῶ πρὸ δύο ὥρων νὰ παρουσιάσω εἰς τὴν ἡμετέραν ὑψηλοτάτην εὐγένειαν ὅτι μοὶ ζητῇ, ἀπεκρίθη ὁ Δημήτριος.

— Ὑπαγε, σὲ ἀναμένω ἀνυπομόνως ἐπανέλθων ὁ Στέφανος. Μοὶ χρειάζονται ἀμέσως ἑκατὸν χιλιάδες ρουβλίων.

— Ἐκατὸν χιλιάδες ρουβλίων! ἀνέκραξεν ὁ ἐπιστάτης μετὰ τόνου ἐκπλήξεως.

— Μάλιστα· σήμερον μάλιστα.

Ὁ Δημήτριος ἐκίνησε τὴν κεφαλὴν.

— Δύσκολον μοὶ φαίνεται τοῦτο. Δὲν μοὶ ὑπολείπονται ἐν τῷ ταμείῳ εἰμὶ εἴκοσι χιλιάδες τὸ πολὺ. Ἡ ὑμετέρα ὑψηλοτάτη εὐγένεια λησμονεῖ τί ποσὸν ἐδέησε νὰ πληρώσωμεν τὸν παρελθόντα μῆνα διὰ τὸ μέγαρον, τοὺς ἵππους τὰ κοσμήματα τῆς

— Ἀληθῶς ἐλησμόνησα.

— Ταύτην τὴν προῖαν μάλιστα ἔλαβον σημείωσιν πέντε χιλιάδων ρουβλίων τοῦ ἀμαξηλάτου· χθὲς ἐτέρων δέκα χιλιάδων τοῦ ἐπιπλυνούτου (tapissier).

— Καλὰ, καλὰ· πλήρωσε τὰ ποσὰ ταῦτα· πλήρωσε ὅλας τὰς ἀποδείξεις ὅσας θὰ φέρωσι δι' ἐξοδα αὐτῆς ἐντὸς τῆς ἡμέρας ταύτης. Ἀλλ' ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης παύεις τοῦ νὰ ἦσαι ὁ ταμίας τῆς κυρίως αὐτῆς.

Ὁ Δημήτριος δὲν ἠδυνήθη νὰ καταστείλῃ κίνημα χαρᾶς ἐπὶ τῷ εὐαρέστῳ τούτῳ ἀγγέλματι.

— Μάλιστα, πιστέ μου Δημήτριε· ἀπαρνοῦμαι πλέον τὴν ἀφροσύνην ταύτην· ἀλλ' ἐκυριεύθην ὑπὸ ἐτέρας μυριάκις καταστρεπτικωτέρας ἐκείνης, ἥτις σ' ἔκαμε τσοάκις νὰ στενάζῃς.

— Εἶνε δυνατόν; κατῳρίωσε νὰ εἴπῃ ὁ ἀφροσιωμένος ἐπιστάτης, πελιδνὸς καταστάς.

— Μόνον, ἐὰν καταστρέφωμαι ὁλοτελῶς, δὲν θὰ λησμονήσω, ν' ἀνταμείψω τὴν πίστιν σου καὶ ν' ἀσφαλίσω τὸ μέλλον σου. Μὴ ἀνησυχῇς λοιπὸν, καλέ μου ἀνθρώπε.

— Ἀχ! ἂν ὑπάρχη εἰσέτι καιρὸς, καθιετεύω τὴν ὑμετέραν ὑψηλοτάτην εὐγένειαν νὰ σκεφθῇ. Ἡ πτωχεία, δι' ἣν τινὰ ἔζησεν ὡς ὑμεῖς, ἐν μέσῳ τοσούτου πλούτου εἶνε τι φοβερόν.

— Ὅχι τίς σοι, ὅσον ἡ τοῦ πτωχοῦ ἀπτοῦ, οὔτινος ὁ βίος διέρχεται ἐν μέσῳ στερήσεων, χωρὶς νὰ αἰσθανθῇ ποτε μιᾶς ὥρας χαρὰν καὶ ἀπόλαυσιν.

— Μπάρινε! ὁμιλεῖ σπουδαίως ἡ ὑμετέρα ὑψηλοτάτη εὐγένεια;

— Σπουδαιότατα. Μὲ γνωρίζεις ἀγκυπητὲ Δημήτριε· ποτὲ δὲν ἀντέστην εἰς τὰς φαντασιαπληξίας μου· ἡ τελευταία αὕτη εἶνε ἡ μᾶλλον τρομερά, ὅσον καὶ ἀμετάκλητος· ἀλλὰ συγχρόνως καὶ εὐγενεστέρως καὶ θὰ μοὶ προξενήσῃ ἡδονὰς ὑψηλὰς καὶ εὐγενεῖς, οἷας ποτὲ δὲν ἐγνώρισα. Ἀθροισον λοιπὸν ἅπαντα τὰ λείψανα τῆς περιουσίας μου καὶ φέρε μοι τὰς ἑκατὸν χιλιάδας ρουβλίων ἃς σοὶ ζητῶ.

Ὁ πιστὸς θεράπων ἐξῆλθε λίαν κατηφὴς καὶ καταβεβλημένος ἐκ τῆς νέας ταύτης ἀφροσύνης τοῦ κυρίου του.

Εἶχε τὰς ἑκατὸν χιλιάδας ρουβλίων· ἀλλὰ δὲν τῷ τὰς εἶχε δώσει, φοβούμενος μὴ τὰς δαπανήσῃ ταχέως. Περὶ τὴν μεσημβρίαν τῷ ἔφερε τὴν κατὰστασιν τῆς περιουσίας του· μόλις δ' ἤρχιζε ἐκάστου κεφαλαίου τὴν ἀπαρίθμησην:

— Γνωρίζεις, Δημήτριε, ὅτι ἀπεχθάνομαι τὰς λεπτομερείας· λέγε ἀμέσως, τὸ ὀλικὸν ποσὸν εἰς πόσας χιλιάδας ρουβλίων ἀνέρχεται.

— Ἀλλὰ ἡ ὑμετέρα ὑψηλοτάτη εὐγένεια

— Μὲ στενοχωρεῖς, ἀγκυπητὲ μου Δημήτριε, μὲ τὴν ὑψηλοτάτην εὐγένειαν· κάλει με ἀπλῶς Στέφανον Δανιήλοβιτς.

Ὁ Δημήτριος παρετήρησε τὸν κόμητα ἐκπληκτός.

— Ποτὲ, εἶπε, δὲν θὰ λησμονήσω τὸ σέβας ἔπερ ὀφείλω εἰς τὴν ὑμετέραν ὑψηλοτάτην εὐγένειαν.

— Ἀλλὰ πρὸ πάντων δὲν μοὶ χρεώ-

σταίς ὑπακοήν; παρετήρησεν ὁ Στέφανος μειδιῶν.

Ἡ στενοχωρία τοῦ πτωχοῦ ἐπιστάτου ἐκαρτερώθη.

— Ἀ! ἀκουσε' σχεδὸν μὲ ἀνέθρεψες' θέλω λοιπὸν νὰ μὲ ὀνομάζῃς Στέφανον, ὡς ἐγὼ σὲ καλῶ Δημήτριον.

— Μήπως ἐπελλάθη; ἐσκέφθη καθ' ἑαυτὸν ὁ Δημήτριος.

Ὁ Στέφανος δὲν ἠδυνήθη νὰ μὴ γελάσῃ.

— Μάλιστα, ἀγκυπητὲ Δημήτριε, εἶμαι ἄνθρωπος ὡς σέ' οὔτε κατὰ τι ἀνώτερος οὔτε κατώτερος; καὶ ἐὰν εἶχον τὸ δικαίωμα νὰ διατάσσω, — μὴ λανότι οὐδὲ ἀναγνωρίζω ἐν ἐμοὶ τὸ δικαίωμα τοῦτο — θὰ σὲ διέτασσαν νὰ μὲ καλῇς Στέφανον. Σοὶ γνωστοποιῶ μόνον, ὅτι, ὅσα περισσότερον μὲ ὑπακούσης καὶ καταργήσης τὴν ὑψιλοτάτην εὐγένειαν, τόσον περισσότερον θὰ μ' εὐχαριστῇ.

— Ἀ! εὐχαριστῶ τὴν ὑμετέραν ὑψηλοτάτην εὐγένειαν διὰ τὴν ἐλευθερίαν ἣν μοὶ ἀποδίδει, διότι ποτὲ δὲν θὰ δυνήθω νὰ λησμονήσω τὸ σέβας, ὅπερ ἐοικῶς εἰς τὴν ὑμετέραν ὑψηλότητα' διότι, ἂν ἡ ὑμετέρα ὑψηλότης ἤθελεν ἐπανέλθῃ εἰς τὰς πρώτας ιδέας, ἴσως ἤθελε μὲ τιμωρήσῃ διὰ τὸ σέβας οὐπερ ἀπελήφθην πρὸς αὐτήν.

— Πάλιν τὰ ἴδια;... ἔφερες τέλος πάντων καὶ τὰς ἐκτὸν χιλιάδας βουβλίας;

— Ἐὰν ἡ ὑμετέρα ὑψηλότης συγκατετίθετο εἰς πεντήκοντα χιλιάδας;

— Ὁχι.

— Εἰς ἐξήκοντα χιλιάδας;

— Ὁχι.

— Ἰσως δυνήθω νὰ εὕρω τέλος πάντων ὀγδοήκοντα.

— Τῇ ἀληθείᾳ ἀρχίζω νὰ πιστεύω ὅτι μὲ ἐμπορεύεσαι.

— Ἐνίστε, παρετήρησεν ἀρμοδίως ὁ πιστὸς ἐπιστάτης, δὲν δύνανται νὰ μᾶς πληρώσουν εἰ μὴ ὀγδοήκοντα χιλιάδας βουβλίων, ὅπερ ποσὸν δι' ὑμᾶς εἶνε σχεδὸν ἐκτὸ χιλιάδας καὶ ἐὰν ἡ ὑμετέρα ὑψηλότης ἤθελε νὰ μοὶ ἐπιφορτίσῃ τὰς διαπραγματεύσεις ταύτας...

— Ἀδύνατον! Θὰ κάμω δι' αὐτῶν ἐν δῶρον.

— Δῶρον! εἶπε στενάζων ὁ ἐπιστάτης.

— Γνωρίζεις ὅτι ποτὲ δὲν ἠγάπησα τὰς βουβλάς φειδωλείας.

Μετὰ δέκα λεπτά ὁ Δημήτριος ἔφερε κατατεθλιμμένους τὰς ζητηθείσας ἐκτὸν χιλιάδας βουβλίων.

— Εἶνε αἱ οἰκονομίαι μου, εἶπεν.

— Πῶς! αἱ οἰκονομίαι σου;

— Μάλιστα, αἱ οἰκονομίαι μου' ὅταν ἐβλεπον τὴν ὑμετέραν ὑψηλοτά-

την εὐγένειαν νὰ σκορπίζῃ ὄχι τόσον ἐμπρόσως τὰ πλούτη της ἐκ τῶν παρθύρων, κατέγινε νὰ συλλέγῃ καὶ ἀποταμιεύῃ ὅσα δύναμαι ἐκ τῶν σπαταλωμένων καὶ νὰ τῇ τὰ κρύπτω δι' ὥραν ἀνάγκης.

— Καλὲ καὶ τίμιε Δημήτριε! Δός μοι τὴν χειρὰ σου.

Ἄλλ' ὁ Δημήτριος, ἀντὶ νὰ ὑπακούσῃ ἀπεσφόθη, ῥίπτων ἐπὶ τοῦ κυρίου του βλέμμα ἐκπληκτον καὶ πως περιφρονητικόν.

Μετ' ὀλίγον ὅμως, ἔπασε πρὸ τῶν γονάτων τοῦ Στεφάνου, ἔλαβε τὴν χειρὰ ἣν οὗτος τῷ ἔτεινε καὶ τὴν ἔφερε ἐπὶ τῶν χειλέων του.

— Πόσον θὰ ᾔναι δύσκολον, ἐσκέφθη στενάζων ὁ Στέφανος νὰ ἐξαγάγῃ τις τὸν βωσικὸν λαὸν ἀπὸ τὰς δουλικὰς συνθηαίς του, καὶ νὰ τῷ ἐμπνεύσῃ αἰσθημὰ ἰσότητος καὶ ἐλευθερίας. Ἀλλὰ καὶ ἐγὼ ἄρ' ἄγε, ἀπηλλάγην ὅλων τῶν προλήψεων τῆς κοινωνικῆς τάξεώς μου;

Τῷ ἔμενον εἰς ἀκίνητα κτήματα τρία ἑκατομμύρια βουβλίων. Εἶχεν ὅμως κατασωτεύσει σχεδὸν ἄλλα τόσα.

Ἔθεσεν ἐν τῷ θυλακίῳ του τὸν ἰσολογισμόν τῆς περιουσίας του, ἐπίσης καὶ τὰς ἑκατοχιλιάδας βουβλίων, ἐζήτησε τὸ ὄχημά του καὶ ἐξῆλθε.

(ἀκολουθεῖ)

Στατιστικὴ τῆς Ἑλλάδος.

ΓΕΝΙΚΟΝ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ.

Κατὰ τὴν τετραετίαν ἐγένοντο 39,004 γάμοι, 183,201 γεννήσεις καὶ 123,162 ἀποδιώσεις.

Οἱ ἀριθμοὶ οὗτοι ὑποδεικνύουσι ἐπὶ τῶν τριῶν ταύτων γεγονότων τὴν ἐξῆς ὡς πρὸς τὸν πληθυσμὸν ἀναλογίαν:

Γάμοι	1 ἐπὶ κατοίκων.....	149
Γεννήσεις	1 » »	31
Ἀποδιώσεις	1 » »	47

Κατὰ τὴν τελευταίαν τετραετίαν 1870—1873 ἡ ἀναλογία αὕτη παρουσιάζει διδόμενα ὑποδεέστερα καὶ διὰ τὰ τρία ταῦτα ὑπὸ ἐξέτασιν γεγονότα' διότι ἐπὶ μὲν τῶν γάμων ἡ ἀναλογία ἦτο 1 ἐπὶ 160 κατοίκων, ἐπὶ τῶν γεννήσεων 1 ἐπὶ 34 καὶ ἐπὶ τῶν ἀποδιώσεων 1 ἐπὶ 45, ἥτοι ἀφ' ἑνὸς μὲν οἱ γάμοι καὶ αἱ γεννήσεις ἦσαν ὀλιγώτεραι, ἀφ' ἑτέρου δὲ αἱ ἀποδιώσεις περισσότεραι. Ἐνῶ δὲ κατὰ τὴν προηγουμένην ταύτην τετραετίαν ἡ ἐκ τῆς ὑπερβάσεως τῶν γεννήσεων ἐπὶ τῶν ἀποδιώσεων αὐξήσις τοῦ πληθυσμοῦ ὑπεδεικνύετο εἰς 1 ἄτομον ἐπὶ 167 κατοίκων, νῦν ὑπολογίζεται εἰς

1 ἄτομον ἐπὶ 96 κατοίκων. Ἄν οἱ ἀριθμοὶ οὗτοι δὲν ἀπομακρύνωνται τῆς πραγματικότητος τῶν γεγονότων ἐνδεικνύουσιν εὐζωίαν προαγομένην.

Ἡ ἐκ τῆς ὑπερβάσεως τῶν γεννήσεων ἐπὶ τῶν ἀποδιώσεων ἐπελθοῦσα αὐξήσις ὑπολογίζεται διὰ τὴν τετραετίαν εἰς 60,039 ἄτομα. Ἄν δὲ εἰς τὴν αὐξήσιν ταύτην προσθέσωμεν καὶ τὴν κατὰ τὰ τέσσαρα προηγούμενα ἔτη ὑποδειχθεῖσαν ἐκ 38,599 καὶ ὑπολογίσωμεν διὰ τὸ ἔτος 1878 τὸν μέσον ὅρον τῆς ἐτησίως αὐξήσεως ἐκ 12,321, ὁ πληθυσμὸς τοῦ βασιλείου ἠύξησε διὰ τῆς ὑπερβάσεως τῶν γεννήσεων ἀπὸ τοῦ ἔτους 1870 μέχρι τέλους τοῦ ἔτους 1878 κατὰ 110,967, ἥτοι κατὰ 7,56 τοῖς 100.

Ἡ αὐξήσις αὕτη ἀναλογοῦσα πρὸς ἐτησίαν αὐξήσιν 0,84 ἐπὶ τοῖς 100 εἶνε κατὰ τὸ ἥμισιν κατωτέρα τῆς διὰ τῆς τελευταίας ἀπογραφῆς ἐξακριβωθείσης, ὑπολογιζομένης διὰ τὸ ἀπὸ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἄλλην ἀπογραφὴν χρονικὸν διάστημα εἰς 1521 ἐπὶ τοῖς 100 ἥτοι εἰς ἐτησίαν αὐξήσιν 1,69 ἐπὶ τοῖς 100. Οὕτω ἐνῶ κατὰ τὰ δεδομένα τῶν δύο ἀπογραφῶν ὁ διπλασιασμὸς τοῦ ἡμετέρου πληθυσμοῦ ὑπολογίζεται μετὰ τὴν τελευταίαν ἀπογραφὴν εἰς 41 ἔτη καὶ 4 μῆνας, διὰ μόνης σῆς ὑπερβάσεως τῶν γεννήσεων ἢ περιόδου τοῦ διπλασιασμοῦ ὑποδεικνύεται διπλασία ἥτοι ἔτη 82 καὶ μῆνες 10.

Ἐκ τῆς ἀντιπαράθεσεως τῶν ἐξ ἀμφοτέρων τῶν στατιστικῶν ταύτων ἐρευνῶν δεδομένων προκύπτει ὅτι ὁ πληθυσμὸς τῆς Ἑλλάδος αὐξάνει ἐτησίως σχεδὸν ἀκριβῶς κατὰ τὸ ἥμισιν δὲ ἐποικισμού (0,84,51 ἐπὶ τοῖς 100) καὶ κατὰ τὸ ἥμισιν διὰ τῆς ὑπερβάσεως τῶν γεννήσεων ἐπὶ τῶν ἀποδιώσεων (0,84,57 ἐπὶ τοῖς 100) ἢ 8,45 ἐπὶ τοῖς 1000.

Κατὰ τὰ δημοσιευθέντα ἐν τοῖς Χρονικοῖς τῆς Δημοσιογραφίας (*) ὁ μέσος ὅρος τῆς ἐκ τῆς ὑπερβάσεως τῶν γεννήσεων αὐξήσεως τοῦ πληθυσμοῦ ὑπολογίζεται ὡς ἐξῆς εἰς τινὰ ἄλλα Κράτη ἐπὶ 1000 κατοίκων:

ΑΓΓΛΙΑ	ἔτη 1864—1873	12,94
ΑΥΣΤΡΙΑ	» » »	8,75
ΒΑΥΑΡΙΑ	» 1861—1868	9,78
ΒΕΛΓΙΟΝ	» » »	8,22
ΓΑΛΛΙΑ	» » 1869	3,16
ΔΑΝΙΑ	» 1864—1873	10,45
ΕΛΒΕΤΙΑ	» 1867—1874	6
ΙΣΠΑΝΙΑ	» 1861—1870	7,39
ΙΤΑΛΙΑ	» 1869—1874	7
ΝΟΡΒΗΓΙΑ	» 1861—1868	13

(*) Annales de Démographie Internationale N. 4 Mars 1877